

Vrienden van het **AIRBORNE** MUSEUM

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
Tel. museum (026) 333 77 10
Tel. penningm. (026) 333 64 76

ISSN 1383-3413

Nieuwsbrief No. 89, februari 2003

Redactie:
Drs. R.P.G.A. Voskuil
C. van Roekel
G.H. Maassen jr. (026) 334 01 42

Van de redactie

Zoals we in de vorige Nieuwsbrief aankondigden, is dit een dubbel nummer. Hierdoor kunnen we een groot deel van de kopij die door ruimtegebrek in het vorige nummer was blijven liggen, alsnog plaatsen.

Miniatuur Hartenstein.
(foto Bery de Reus)

Hartenstein in Miniatuur

Van het gebouw Hartenstein is onlangs een miniatuur model gemaakt. Hiervoor is gebruik gemaakt van originele bouwtekeningen en foto's. De afmetingen zijn 8 x 7 x 4 cm. Het model is gemaakt van een kunststof die aanvoelt als steen, maar onbreekbaar is. 'Miniatuur Hartenstein' is in de museumwinkel te koop. De prijs bedraagt € 8,50.

Evenementen-agenda 2003

Hieronder volgt een voorlopige opgave van evenementen in 2003, georganiseerd door onze vereniging (VVAM) of evenementen waaraan de VVAM deelneemt (wijzigingen voorbehouden):

Vrijdag 7 maart: 'Inloopavond' in het Airborne Museum;

Zaterdag 29 maart: Jaarvergadering & Thema-middag VVAM;

Zaterdag 10 mei: Herhaling Betuwe excursie;

Zaterdag 24 mei: Boekenbeurs;

28 mei t/m 1 juni: Excursie naar Normandië;

20, 21 en 22 juni: Weekend in Oosterbeek voor Britse leden. Op vrijdagavond 20 juni is er een 'Social Evening' in het Airborne Museum, waarvoor Nederlandse leden van de VVAM van harte worden uitgenodigd;

Oktober/november (de exacte datum wordt later vastgesteld): Excursie naar het gevechtsgebied van de 6e Britse Airborne Divisie bij Hamminkeln in Duitsland;

22 november: Lezing over de rol van het Royal Corps of Signals tijdens de Slag om Arnhem.

Jaarvergadering & Themamiddag

Het bestuur nodigt u uit tot het bijwonen van de 23ste Algemene Ledenvergadering, tevens Jaarvergadering, van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum op zaterdag 29 maart 2003. De bijeenkomst zal worden gehouden in de Concertzaal, Rozensteeg 3 te Oosterbeek, aanvang 10.30 uur.

De agenda ziet er als volgt uit:

1. Opening
2. Notulen Algemene Ledenvergadering van 6 april 2002
3. Algemeen Verslag 2002
4. Financieel Verslag 2002
5. Begroting 2003
6. Verslag Kascommissie
7. Bestuursverkiezing
8. Benoeming reservelid Kascommissie
9. Rondvraag
10. Sluiting.

Ad. 3 en 4: Het Algemeen Verslag en het Financieel Verslag krijgt u bij binnenkomst, en het Verslag van de Kascommissie ligt een half uur voor de aanvang van de vergadering ter inzage bij de ingang van de zaal. U kunt het Algemeen Verslag en het Financieel Verslag ook aanvragen bij de Penningmeester door een aan uzelf gerichte envelop met postzegel van

90 Euro-cent in een andere envelop te doen en die op te sturen naar de heer F. Miedema, Woudstralaan 24, 6862 XE Oosterbeek.

Ad. 7: Aan de beurt van aftreden is de heer C.C. van den Bosch. Hij stelt zich niet herkiesbaar. Het bestuur draagt de heer E. van der Meiden uit Oosterbeek voor als nieuw bestuurslid.

Volgens artikel 8 van de Statuten kunnen leden tegenkandidaten stellen. Een voordracht hiertoe dient uiterlijk tien dagen voor de vergadering schriftelijk bij de secretaris (Nachtegaallaan 28, 6713 BZ Ede) te worden ingediend, ondertekend door minstens tien leden, en vergezeld van een bereidverklaring van de kandidaat, die lid moet zijn van de vereniging en meerderjarig.

Na afloop van de vergadering begint het middagprogramma, dat bestaat uit een lunch in de Concertzaal en een wandelexcursie in het gebied rond de Oude Kerk, waar in september 1944 de posities waren van het 1st Light Regiment, Royal Artillery. Deze eenheid bestond uit drie 'Batteries' met elk twee 'Troops', die ieder beschikten over vier 75mm Pack Houwitser. Het is de bedoeling dat gedurende de middag van de excursie een van die originele stukken krombaangeschut zal staan op een oorspronkelijke locatie van september 1944.

Indien u deel wilt nemen aan de lunch en de excursie, dient u € 25,- over te maken op postgirorekening 4403641 t.n.v. de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum, onder vermelding van 'lunch + excursie 29 maart'. Dit bedrag dient uiterlijk 20 maart bij de penningmeester binnen te zijn, en dekt de kosten van de lunch en de excursiegids. Bovendien wordt een klein deel van dit bedrag gebruikt als bijdrage voor de kosten die moeten worden gemaakt om de originele houwtiser naar Oosterbeek te halen. Het maximale aantal leden dat aan de themamiddag kan deelnemen bedraagt vijftig.

Als voorbereiding voor deze middag wordt lezing van het boek 'Gunners at Arnhem' door Peter Wilkinson aanbevolen. Het boek is verkrijgbaar in het Airborne Museum 'Hartenstein'.

Excursie naar het gevechtsterrein in de Betuwe

Als vervolg op de excursies naar de operatiegebieden van de 82e en 101e US Airborne Divisies in zuid Nederland, organiseerde de Vereniging Vrienden op 2 november jl. een bustocht naar het voormalige gevechtsterrein bij Nijmegen en in de Betuwe. De gidsen waren Eugène Wijnhoud, Geert Maassen en Marcel Anker. Het eerste bezoek gold de begraafplaats Jonkerbosch bij Nijmegen. Opvallend was hoe weinig deelnemers dit ereveld eerder bezocht hadden, terwijl hier toch verschillende militairen van de 1st Britse Airborne Divisie begraven zijn. Vervolgens werd na een rit door Nijmegen het gebied rond de elektriciteits-centrale aan de zuidelijke Waaloever bezocht. De locatie van de stellingen van de artillerie die steun verleende aan de troepen bij Oosterbeek, is ondanks de nieuwe bebouwing nog goed te herken-

nen. Een bezoek aan het NUON-gebouw, en vooral het uitzicht vanaf het dak over de plaats waar op 20 september 1944 het 3e Bataljon van het 504e Regiment van de 82e Amerikaanse Airborne Divisie de Waal overstak, is altijd weer spectaculair. Vervolgens was het gebied rond de zuidelijke oprit van de Waalbrug het onderwerp. Ook hier zijn de sporen van de strijd door de na-oorlogse bebouwing bijna geheel verdwenen. Een goede gids is een 'must' om je in te kunnen leven in de gebeurtenissen van 1944. Hoeveel weten trouwens dat bij de zuidelijke oprit van de brug nog steeds een Duits kanon te zien is?

Na de lunch werd de excursie vervolgd met een overzicht van de strijd rond Driel. Hoewel dit gebied na de verwoestingen in de oorlog is heringericht, en er veel nieuwe huizen zijn bijgebouwd, was het toch mogelijk, dankzij de voortreffelijke leiding van Geert Maassen, veel historische locaties terug te vinden. De middag werd besloten met een bezoek aan het Poolse monument in Driel.

Voor degenen die deze dag gemist hebben, is er een herkansing op zaterdag 10 mei, wanneer de excursie, in samenwerking met de Documentatiegroep '40-'45, herhaald wordt. Men kan zich daarvoor opgeven door overmaking van € 30,- op giro 122310 t.n.v. Documentatiegroep '40-'45 te Etten-Leur, onder vermelding van 'Excursie 10 mei'. De inschrijving sluit 7 april.

Als voorbereiding voor deze excursie is het boek 'Operation Market Garden, Then and Now' van Karel Margry aan te bevelen.
(W. Boersma)

Tijdens de excursie naar de Betuwe op 2 november van het vorig jaar geeft Geert Maassen (tweede van links) uitleg. (foto W. Boersma)

'Inloopavond'

Op vrijdagavond 7 maart a.s. is er weer een 'inloopavond' in het Airborne Museum voor leden van de Vereniging Vrienden. 'Hartenstein' is die avond open vanaf 19.00 uur. Het archief, de bibliotheek en het depot kunnen dan worden bezocht. Een uitgelezen gelegenheid om eens een kijkje te nemen achter de schermen! Verder is de avond bedoeld om onder het

genot van een kopje koffie met elkaar van gedachten te wisselen.

Leden die documenten of materiaal uit hun eigen collectie willen meenemen om te laten zien, wordt verzocht van te voren contact op te nemen met W. Boersma, zodat voldoende tafels of vitrines beschikbaar zijn. We rekenen op een groot aantal deelnemers! (Wybo Boersma)

Expositie 2003

Dit jaar zal de wisselexpositie in het Airborne Museum worden gewijd aan de inzet van de Royal Artillery bij de Slag om Arnhem. De werktitel van de tentoonstelling luidt 'Vuursteen voor de Airbornes'. Er zal aandacht worden besteed aan de rol van de 75 mm Pack Houwitsers, de 6-ponder en de 17-ponder kanonnen, de 2 cm Polsten Gun, en mogelijk aan de vuursteen die vanaf 21 september 1944 werd gegeven vanuit Nijmegen en later vanuit de Betuwe. Leden van de Vereniging die in het bezit zijn van documenten of materiaal over dit onderwerp, en die aan deze expositie willen meewerken, kunnen contact opnemen met W. Boersma. Dit kan telefonisch via het museum (026 3337710) of privé (0318 639633), of via e-mail: w.boersma@wxs.nl.

De tentoonstelling wordt op 25 april a.s. geopend en duurt tot 2 november 2003.

Battlefields Trust Conference

In 1991 werd in Engeland 'The Battlefields Trust' opgericht. Deze heeft tot doel het bekendheid geven aan en het bewaren van historische slagvelden, zowel in Groot-Brittannië als op het Europese vasteland. In de eerste jaren van haar bestaan heeft de Trust de bestaande slagvelden in het thuisland in kaart gebracht. Daarna is men begonnen de lokale autoriteiten te overtuigen van het belang van die terreinen in hun gebied. Niet alleen uit historisch oogpunt, maar ook als onderdeel van toeristisch beleid. Men houdt nauwlettend bestemmingplannen in de gaten, en kijkt kritisch bij de aanleg van nieuwe wegen. Ook wordt bekendheid gegeven aan slagvelden door het houden van battlefield tours, lezingen, publicaties, bewegwijzering, het ondersteunen van voorlichtingscentra, etc..

De Trust is inmiddels uitgegroeid tot een vereniging met enkele honderden leden. Zij heeft sinds kort, dank zij de nationale loterij, een fulltime medewerker in dienst. Het Airborne Museum is vanaf de oprichting lid van de Battlefields Trust.

Ieder jaar organiseert deze instelling een conferentie, afwisselend in Groot-Brittannië of op het Europese vasteland. Afgelopen jaar was die bijeenkomst van 24 tot 27 oktober in Nederland, op het sportpark Papendal. Het onderwerp was: 'Battlefields on the Rhine, Battlefields and Tourism'. Er was een aantal lezingen, onder meer door luitenant-kolonel Kinkert van de KMA over: 'Battlefield tours als onderdeel van de militaire opleiding', luitenant-kolonel Brongers b.d. over 'De Slag om de Grebbeberg', en Captain Peter Starling van het Royal Army Medical Corps

Museum over 'Schoonoord, een hospitaal in de Slag'. Verder werden uitgebreide bezoeken gebracht aan de Grebbeberg, het slagveld rond Arnhem, en het Airborne Museum. Op de Airborne begraafplaats werd door de deelnemers een krans gelegd.

Op vrijdagmiddag was het gezelschap te gast bij het gemeentebestuur van Renkum. De loco-burgemeester van Renkum, de heer Joop Verheij, gaf in zijn welkomstwoord aan hoe de gemeente invulling geeft aan het speerpunt van haar toeristisch beleid, en aan de betekenis van het Airborne Museum voor de gemeente. De afsluiting van de conferentie vond plaats op zaterdagavond met een diner in een van de gerestoreerde middeleeuwse kelders van Arnhem.

Een groot aantal sponsors heeft deze conferentie mogelijk gemaakt. De organisatie was in handen van het Airborne Museum. Verschillende leden van de Vereniging Vrienden hebben medewerking verleend aan de battlefield tours.

De conferentie was een succes en leverde extra promotie op voor het slagveldtoerisme in Nederland, en voor het Airborne Museum.

(W. Boersma)

Bezoekersaantal gegroeid

Het Airborne Museum 'Hartenstein' ontving het afgelopen jaar 2002 meer dan 60.000 bezoekers. Dat is ca. 7000 meer dan in het jaar daarvoor.

Arend Langenberg en Joop Bal bespreken de tekst voor de nieuwe audiovisuele presentatie in het Airborne Museum. (foto Berry de Reus)

Nieuwe audiovisuele presentatie

De audiovisuele presentatie bij de maquette in de grote zaal van het Airborne Museum is onlangs geheel vernieuwd. De oude diaprojectoren waren totaal versleten, en daarom is alles nu op DVD gezet. Het gehele programma, dat bestaat uit foto's, filmfragmenten en geluid, duurt 17 minuten, en wordt met behulp van een 'beamer' geprojecteerd op het grote scherm boven de maquette.

Het team dat dit project heeft uitgevoerd, bestond uit Berry de Reus, Joop Bal van Bal Bedrijfsvideo (gevestigd te Oosterbeek) en Gerrit Bulten van Burst Video uit Veenendaal. De tekst werd inge-

sproken door Arend Langenberg.

Het is de bedoeling dat ook de drie kleine videopresentaties elders in het museum zullen worden vernieuwd.

Baretspeld van Sgt. Robinson geschonken

Het Airborne Museum is enige tijd geleden in het bezit gekomen van de baretspeld van Sgt. Robinson van de Grenadier Guards. Hij had het bevel over de eerste tank die op woensdag 21 september 1944 over de Waalbrug in Nijmegen reed. Hij werd hiervoor onderscheiden met de Distinguished Conduct Medal.

Battlefield Guide 'ARNHEM, The Landing Grounds and Oosterbeek'

Onlangs verscheen dit jongste deeltje in de serie 'Battleground Europe', door de schrijver Frank Steer aangeduid als 'a small guide to one part of operation Market Garden'. Het behandelt de beide uiteinden van het Oosterbeekse 'midden' van de Slag om Arnhem, en wel door een wandeling en drie autoriteiten. De schrijver wil (misschien wel: moet) zijn gegrepenheid door het Arnhem-verhaal delen. Hij maakt het zijn lezers vrijwel onmogelijk thuis te blijven. Reisadviezen vergemakkelijken het besluit tot de tocht naar Oosterbeek, en eenmaal daar wachten allerlei aanwijzinkjes om het bezoek soepel en aangenaam te laten verlopen. Bij de autoritten gaat hij naast zijn 'gehoor' zitten, en wijst nauwkeurig hoe te rijden en waar te parkeren. De gebruikte plattegronden zijn, voor het gemak van de bezoeker, die van de huidige situatie, waarop 'toen' is ingetekend. De route-aanwijzingen zijn (ook) typografisch gescheiden van het eigenlijke verhaal, al lopen de twee wel eens in elkaar over.

Het is een meeslepende vertelling, die hier en daar het voetlicht laat schijnen op enkele van de zeer vele acteurs op het strijdtonaal. De keuze is een persoonlijke, zoals de hele weergave van het gebeurde geschiedt aan de hand van een eigen selectie van uitgelichte voorvallen. Daarin en in de keus van de geportretteerden vindt men misschien iets terug van de eigen, logistieke achtergrond van de verteller. De nauwkeurige verantwoording van de besproken militaire onderdelen zal aan de nieuwe bezoeker wellicht niet geheel besteed zijn, maar maakt het verhaal voor hem wel echt. De uitleg van militaire uitdrukkingen en vooral de afkortingen schiet enigszins te kort. Daar staat tegenover dat schrijffouten met grote zorg en vrijwel totaal succes vermeden zijn. Het is niet het boekje waarop de grondige bestudeerders van 'Arnhem' (de 'slagwerkers?') hebben zitten wachten. Wie weet hebben ze hier en daar op de inhoud wel wat af te dingen. Het gidsje heeft niet die hoge aspiraties, het is bedoeld als een eerste stap naar verdere belangstelling. Die eerste stap kan nu worden gedaan aan de warme hand van een gedreven verteller.

Te hopen is dat het boekje ruimschoots zijn weg mag vinden tussen andere boekjes voor hetzelfde publiek. Het is te koop in de Airborne Museumwinkel voor € 16,50.

(J. W. van Slooten)

In huize Ommershof te Oosterbeek in oktober/november 1944 gevonden geallieerd bezettingsgeld.
(collectie Castendijk, Gelders Archief - Arnhem)

Duits geld uit Engeland?!

In september 1944 woonde de familie Castendijk op het landgoed Ommershof, in de noordwesthoek van Oosterbeek. Het gebied, liggend tussen ruwweg de huidige Ommershoflaan en de Graaf van Rechterenweg, wordt tegenwoordig grotendeels gebruikt door het Vegetarische Verzorgingsstehuis (het enige in Nederland) Felixoord.

De 15-jarige Bob Castendijk vindt in oktober of november 1944 in de kelder van het huis Ommershof, waar tijdens de Slag om Arnhem op matrassen gewonden werden verpleegd, veel persoonlijke bezittingen van Britse soldaten: foto's, brieven en ook geld. Zo treft hij biljetten van 1 Mark en 5 Mark aan. Inderdaad: Duits geld, maar wel gedrukt in het Verenigd Koninkrijk!

Zoals de hier bijgaande afbeelding van de voorzijde van een van de biljetten laat zien, werd het geld uitgegeven door de 'Alliëerde Militärbehörde', de geallieerde bezettingsmacht. Het was dus blijkbaar de bedoeling dat de luchtlandingstroepen dit later konden gebruiken in het dan door de Geallieerden verslagen Duitsland.

Het is echter merkwaardig dat de mannen van de 1st British Airborne Division deze biljetten al in september 1944 bij zich hadden. Ze hadden toch niet de opdracht door te stoten naar het land van onze oosterburen? Het verhaal rond dit bezettingsgeld is dan ook nog niet verteld. Veel is onduidelijk. Wie brengt licht in de duisternis? De redactie houdt zich aanbevolen: Jan van Riebeeckweg 39, 6861 BD Oosterbeek.
(Geert Maassen)

'Arnhem 1944' door William F. Buckingham

Onlangs is in de serie 'Battles & Campaigns' het zevende deel verschenen: 'Arnhem 1944, a reappraisal', geschreven door William F. Buckingham. Zoals de titel al aangeeft, wil de auteur een herwaardering van de Slag om Arnhem geven. Hij analyseert de opleiding van de Britse parachutisteneenheden en de 1° Airbomedivisie in het bijzonder, en de bevelvoering voor en tijdens de slag van de verschillende commandanten op alle niveaus.

Na een overzicht van de overgang van losse parachutisteneenheden naar een volwaardig 'Wapen', en de inzet in Noord-Afrika, Italië en Sicilië, worden de leiding en de training van de divisie in 1944 besproken. Hierbij betreft de schrijver ook de 1° Poolse Onafhankelijke Parachutisten Brigade. Vervolgens wordt het plan Market bekeken, om daarna de gevechtshandelingen in Arnhem en Oosterbeek te volgen. Hierbij wordt af en toe uitgeweken naar de gebeurtenissen in de Amerikaanse sectoren en de opmars van het 30^e Korps.

Er komen geen nieuwe gezichtspunten in het boek naar voren. Allerhande kritiek op de gebeurtenissen hebben we vroeger ook elders kunnen lezen. Toch is het hier weer eens bij elkaar gezet met enkele opmerkelijke uitspraken van de Britse schrijver. De analyse is helder, zonder dat achteraf met modder gegooid wordt.

De afgedrukte foto's zijn van een matige kwaliteit. De gebruikte lay-out geeft lange pagina's tekst die niet uitnodigen tot lezen. Jammer, want het boek is zeker de moeite waard. De Engelse tekst is eenvoudig gehouden zodat hij ook voor niet-Engelstalige lezers goed te volgen is.

Een ieder die een serieuze studie van de Slag om Arnhem maakt, kan niet om dit boek heen.

'Arnhem 1944, a reappraisal' by William F. Buckingham, verscheen bij Tempus Publishing Ltd. in 2002, ISBN 0 7524 1999 4, 223 pagina's, geïllustreerd. Prijs € 23,99. Het boek is te koop in de museumwinkel van 'Hartenstein'. (W. Boersma)

Excursie Normandië 2003

Het Airborne Museum organiseert van 28 mei t/m 1 juni a.s. een Battlefield Tour naar Normandië. Tijdens deze vijfdaagse busexcursie worden bezoeken gebracht aan een groot aantal plaatsen die een belangrijke rol hebben gespeeld op D-day (6 juni 1944) en in de weken daarna. De kosten bedragen € 445. Informatie en opgave via het Airborne Museum.

Jaarverslag 2002 op internet

Het Jaarverslag van het Airborne Museum is in januari jl. verschenen. De Nederlandse versie is te lezen op de website van het museum: www.airbornemuseum.com, onder het hoofdstuk: 'Jaarverslag'.

Roll of Honour

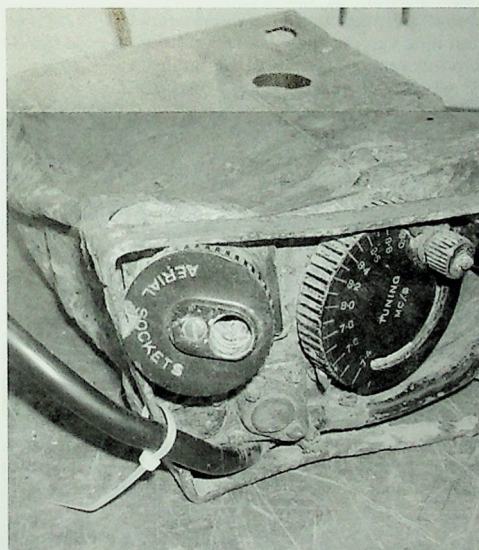
Tijdens zijn jaren geleden begonnen speurtocht naar gegevens over 1st Battalion, The Parachute Regiment, kwam ons lid Peter Vrolijk uit Rotterdam de naam tegen van een officier van wie het niet helemaal duidelijk was of hij bij Arnhem vocht.

Het betrof Lieutenant John T.M. MacFadden, die oorspronkelijk diende bij de Royal Ulster Rifles. Hij was dan ook een Ier, en kwam uit Belfast. Hij stierf aan polio in een Duits krijgsgevangenkamp op 4 oktober 1944. Hij werd, 28 jaar oud, begraven op het oorlogskerkhof van Hannover.

Zijn naam komt niet voor in de door Jan Hey samengestelde Roll of Honour, de erelijst van de geallieerde gevallen van de Slag om Arnhem.

Thans is het, mede dankzij door David Truesdale verstrekte informatie, zeker dat de Ierse officier tijdens de gevechten in de regio Oosterbeek in september 1944 actief is geweest, en wel als Platoon Officer (9 Platoon) van T-Company. Hij raakte vermoedelijk gewond in de nacht van de 17e op de 18e, werd krijgsgevangen gemaakt door de Duitsers, en kwam uiteindelijk terecht in Kamp XIB, Fallingsbostel.

De relevante gegevens van Lieutenant MacFadden zullen worden opgenomen in de eerstvolgende druk van de Roll of Honour.

Radiozenderontvanger van het type WS 38, die onlangs bij Driel werd opgegraven.
(foto Roland Boekhorst)

Radio ontvanger WS 38 Set Mk. II

Afgelopen jaar werd bij graafwerkzaamheden bij het dorp Driel een radio-ontvanger van het type WS 38, MK. II gevonden. Bij aflevering in het Airborne Museum was de ontvanger, die geheel was bedekt met klei en roest, nog goed te herkennen. Op het eer-

ste gezicht leek hij vrijwel compleet, maar wat los materiaal miste. De conditie bleek nog opmerkelijk goed, als we in aanmerking nemen dat het apparaat bijna 60 jaar in de grond had gelegen.

Nadat de radio-set was gedroogd, werd de klei verwijderd en het apparaat geïnspecteerd. Voorzichtig, om schade te voorkomen, is hij millimeter voor millimeter met een klein kwastje schoongemaakt. Daarbij kwam ook de oorspronkelijke kleur groen weer tevoorschijn. De draaiknoppen waren met water gemakkelijk schoon te maken waardoor de teksten weer zichtbaar werden. De schroefjes konden we voorzichtig losmaken, zodat de knoppen eraf konden. Hierdoor was het mogelijk om de asjes van de draaiknoppen te smeren zodat deze weer gangbaar waren. In het toestel zelf konden we niets conserveren aangezien het huis van de set dusdanig was beschadigd dat we het inwendige niet uit zijn omhulsel konden halen. Het was wel mogelijk om de binnenkant te behandelen met een speciale spray, waardoor verder verval wordt tegengegaan.

Het gevonden toestel moet zijn gebruikt door de Polen die vochten bij Driel, tijdens of net na de Slag om Arnhem. Bij dit type MK. II was het snoer van de keelmicrofoon en de koptelefoon op de rand van het draagstel gemonteerd. Hierdoor ontstond op dit punt vaak een kabelbreuk. Latere types zijn aangepast, en daarbij kwam de kabel rechtstreeks uit het toestel, waardoor breuken minder voorkwamen.

Ten tijde van de Slag om Arnhem was dit type radiozenderontvanger eigenlijk al verouderd. De meeste WS 38 sets MK. II waren toen al vervangen door een verbeterd type.

De WS 38 set was ontworpen voor korte-afstand-communicatie tussen infanterie. Hij is ook gebruikt voor communicatie tussen infanterie en tankbemanningen. De set was waterdicht, en bestond uit: de set zelf in een draagstel, antennes, batterijen in een tas, een hoofdtelefoon, en een keelmicrofoon. Het geheel werd gedragen en bediend door één persoon.

Technische specificaties:

Systeem : AM R/T

Frequency : 7.3 – 9 Mhz

Bereik : 800 meter – 3200 meter

Batterijen : HT/LT 150/3V

Gewicht: MK. II set in draagstel: 7 lb (bijna 3,5 kilo).

De gerestaureerde set is voorlopig tentoongesteld in de aanwinstenvitrine in de grote zaal van het Airborne Museum.

(Roland Boekhorst, behoudsmedewerker)

'Nieuws van Niall'

Onze vertegenwoordiger in Groot-Brittannië, Niall Cherry, vraagt onze aandacht voor het volgende. In het boek 'Remember Arnhem' door John Fairley staat in het hoofdstuk over woensdag 20 september 1944 dat een van de laatste acties van Majoor Freddy Gough bij de Arnhemse Rijnbrug was het organiseren van een bericht overbrengen naar het divisiehoofdkwartier in Hotel Hartenstein in Oosterbeek. Corporal Saul van het 2e Bataljon slaagde erin om lopend Oosterbeek te bereiken, en het bericht af te geven. Over dit voorval is niets bekend, en het is vreemd dat

een koerier werd uitgestuurd terwijl de mannen bij de brug op ongeveer dezelfde tijd via de radio met generaal Urquhart hadden gesproken. Bob Peatling, schrijver van het boek 'Without Tradition, 2 Para 1941-1945', verdiepte zich in dit geval en vond de gegevens.

Niall zou graag meer te weten willen komen over dit voorval, en iedereen die hierover iets kan bijdragen, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met Niall Cherry, e-mail: niall.cherry@baesystems.com.

Frans Ammerlaan bezig met het fotograferen van alle grafstenen op de Airborne Begraafplaats in Oosterbeek, voor de nieuwe website over gesneuvelde Britse en Poolse militairen. (foto via Frans Ammerlaan)

Website over oorlogsgraven

Bijna iedereen die geïnteresseerd is in de Slag om Arnhem, en die beschikt over internet, kent de website www.marketgarden.com. Deze site, die in 1995 werd opgezet door Andries Hoekstra uit Arnhem, is inmiddels uitgegroeid tot een van de belangrijkste digitale bronnen van informatie over operatie Market Garden. De afgelopen jaren is er meer dan een miljoen maal naar gekeken, en in diezelfde periode ontving Andries meer dan 20.000 (!) reacties.

Het nieuwste project waaraan hij en zijn collega Frans Ammerlaan nu werken, is een website met daarop de gegevens van alle bij Arnhem gesneuvelde Britse en Poolse militairen.

Het is de bedoeling dat op de site van iedere gesneuvelde een foto van zijn grafsteen wordt getoond en, indien die beschikbaar is, een portretfoto. Op die manier, zo verklaren de initiatiefnemers, krijgen de gesneuvelden 'een gezicht', en worden ze minder anoniem. Daarnaast worden zoveel mogelijk gegevens over de personen opgenomen. Frans Ammerlaan heeft inmiddels een groot deel van de grafstenen op de Airborne Begraafplaats vastgelegd met een digitale camera. Meer hierover in de volgende Nieuwsbrief.

Paul Vroemen overleden

Wij ontvingen het bericht dat op 13 november jl. is overleden ons lid Paul Vroemen. Paul was een bekend 'Arnhem-historicus'. Hij maakte als jongen de Slag om Arnhem van nabij mee, en die gebeurtenissen maakten diepe indruk op hem. Na de oorlog begon hij met het verzamelen van boeken, documenten en foto's over dit onderwerp. Een groot deel van de door hem bijeengebrachte persoonlijke dagboeken werd gepubliceerd in het boek dat hij samen met de journalist C.A. Dekkers schreef onder de titel 'De Zwarte Herfst' (De Gooise Uitgeverij, Weesp, 1984).

Zijn uitgebreide en belangwekkende documentatie- en fotocollectie werd op uitdrukkelijk verzoek van Paul beschikbaar gesteld aan het Gemeentearchief Renkum. Dit archief maakt inmiddels onderdeel uit van het Gelders Archief te Arnhem. Aldaar, op het adres Markt 1, is de Collectie Paul Vroemen te raadplegen.

*Philip Reinders toont een Duitse helm, die hij in 2002 vond bij het opgraven van een Duitse luchtafweertelling in de Rosandepolder te Oosterbeek.
(foto Berry de Reus)*

WO2 en de Rosandepolder

De Rosandepolder in Oosterbeek, het uiterwaarden-gebied tussen de Rijn en de Benedendorpsweg, heeft enige maanden geleden enkele opzienbare vondsten aan de openbaarheid prijsgegeven, die een tipje van de sluier oplichten van gebeurtenissen uit de periode 1940-1945.

Bij het afgraven door het Waterschap Vallei & Eem van een dijkje in de buurt van de rivier, kwamen de restanten tevoorschijn van een Duitse luchtafweertelling. Het betrof in ieder geval twee Flakposities, die goed herkenbaar zijn op geallieerde luchtfoto's van vóór 17 september 1944.

Op een van de twee plekken werd onder andere een vloertje gevonden dat blijkbaar werd gelegd met behulp van klinkers die afkomstig waren van de

nabijgelegen, overigens toen niet meer in werking zijnde, steenfabriek. Het fundament is niet verwijderd, maar wordt door het waterschap ter plekke gehandhaafd als een soort monumentje.

Korte tijd na de bovengenoemde vondst werden bij andere reguliere graafwerkzaamheden overblijfselen van een Duits jachtvliegtuig uit de grond gehaald. Het betrof een locatie relatief dicht bij huizen aan de zuidkant van de Benedendorpsweg. Waar eerst werd gedacht aan een Focke Wulf FW-190, waarvan bekend was dat een dergelijk toestel in de polder was neergestort, bleek het later een Messerschmitt Me-109 te zijn. Onder meer werden delen van de cockpit, de propeller en het staartwiel bloot gelegd. Uiteindelijk werden deze voorwerpen dankzij een prima samenwerking tussen het Airborne Museum en het Museum Vliegbasis Deelen, overgebracht naar het pand Hoenderloseweg 10 te Arnhem. Daarin, op de Kop van Deelen, huist het laatstgenoemde museum.

Over de beide bovengenoemde onderwerpen zijn wel wat historische gegevens bekend, maar het naadje van de kous bepaald nog niet. Een ieder die meent ook maar iets te weten over Flakstellingen en een neergestort Duits jachtvliegtuig in de Rosandepolder, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met Philip Reinders, Margrietstraat 4, 6991 XH Rheden; tel. 026 4954563 (idem fax) of via email abrg.reinders@12move.nl (Geert Maassen)

Nieuwe studiegroep

Van ons lid Frank van Lunteren ontvingen wij het volgende bericht.

'Op 22 augustus 2001 werd door Fred Baldino, James McNamara en mijzelf de 'American Dutch Airborne Research Group' (ADARG) opgericht. De vice-voorzitter is Fred Baldino. Hij was korporaal in de A Compagnie, 504e Parachutisten Regiment. De voorzitter is James McNamara. Zowel de voorzitter als de vice-voorzitter woont in de Verenigde Staten. Het doel van deze nog jonge studiegroep is het uitvoeren van onderzoek naar de geschiedenis van de 82e en 101e Amerikaanse Airborne Divisies, de 1ste Britse Airborne Divisie en de 1ste Poolse Parachutisten Brigade.

De groep telt 11 leden, zeven in de VS en vier in Nederland. Wie meer wil weten over deze studiegroep kan contact opnemen met Frank van Lunteren, macfrank82@hotmail.com (email).

'De Slag om de Ginkelse Heide'

Onder bovenstaande titel verscheen onlangs een boek, geschreven door de in Ede woonachtige historicus Carel Verhoef.

De strijd van de Britse en Poolse 'Airbornes' bij de Arnhemse verkeersbrug en in de Oosterbeekse 'perimeter' is genoegzaam bekend. Dat geldt veel minder voor hetgeen zich gedurende de eerste dagen van Operatie Market Garden afspeelde op de Ginkelse

Heide ten oosten van Ede. Daar landden op 18 september 1944 de parachutisten van de 4e Parachutisten Brigade onder commando van brigade-generaal John Hackett. Deze dropping duurde welgeteld niet veel langer dan negen minuten, en was slechts een onderdeel van alle militaire activiteiten die op en rond deze Edese heide hebben plaatsgevonden.

Het een dag eerder bij Renkum gelande 7e Bataljon, The King's Own Scottish Borderers, dat tot taak had het droppingsterrein bij Ede te beschermen, was daar in de middag van 17 september al gearriveerd, en in de vooravond slaags geraakt met enkele afdelingen Duitse militairen en een bataljon Nederlandse SS-ers.

In de meeste boeken over operatie Market Garden wordt aan deze episode hoogstens een enkele alinea gewijd. Aan de hand van officiële geallieerde, Duitse en Nederlandse documenten, verslagen van deelnemers, literatuur en situatieschetsen, geeft Verhoef in zijn boek een gedetailleerd beeld van de bijdrage die het 7e Bataljon, The King's Own Scottish Borderers en de 4e Para Brigade aan de Slag om Arnhem hebben geleverd, vóór zij bij de gevechten in Arnhem en Oosterbeek werden betrokken. Tevens worden in kort bestek de achtergronden van de strijd belicht. Het boek is gebaseerd op het gelijknamige artikel dat in 2001 werd gepubliceerd in het 3e 'Bulletin van de Tweede Wereldoorlog'. Met behulp van de meest recente literatuur, documentatie en persoonlijke rapporten, is het onderwerp verder uitgediept.

In zijn dankbetuiging spreekt de auteur zijn grote waardering uit voor de hulp die hij heeft gekregen van drs. A. Groeneweg OBE en andere medewerkers van de Airborne Museum, onder wie met name de heer R.N. Sigmond, van wiens persoonlijk archief een zeer dankbaar gebruik is gemaakt.

'De Slag om de Ginkelse Heide, 17 en 18 september 1944' door C.E.H.J. Verhoef, verscheen in 2002 bij Uitgeverij Aspekt in Soesterberg. Het boek telt 124 pagina's, is geïllustreerd met foto's en kaarten, en kost € 12,98.

Oproep

Van ons lid John Sliz ontving wij de volgende oproep.

'Op dit moment ben ik bezig met een onderzoeksproject naar de rol van de 20e en 23e Royal Canadian Engineers gedurende operatie 'Berlin'. Dit was de operatie waarbij in de nacht van 25 op 26 september 1944 het restant van de 1e Britse Airborne Divisie vanuit de 'Perimeter' in Oosterbeek over de Rijn werd geëvacueerd. Graag zou ik in contact willen komen met veteranen van deze eenheden en met veteranen van de 1e Britse Airborne Divisie, die deze terugtocht meemaakten. Hun verhalen wil ik graag vastleggen. Ook ben ik op zoek naar rapporten en verslagen over deze operatie. Het is de bedoeling dat het resultaat van dit onderzoek wordt gepubliceerd.'

Het adres van John Sliz is: 24 Brauburn Avenue, Etobicoke, MGP 273, Ontario, Canada. Zijn e-mail adres is: thesliz@hotmail.com.

Ons lid Peter Steenhuis viel op zaterdag 21 september van het vorig jaar, als lid van de Luchtmobiele Brigade, de eer te beurt om deel te nemen aan de dropping op de Ginkelse Heide.

De foto werd gemaakt bij het vertrek op de vliegbasis Soesterberg.

(foto via Peter Steenhuis)

Themadag Museum Vliegbasis Deelen

Van ons lid Philip Reinders ontvingen wij het volgende bericht over zijn particulier initiatief:

'Voor leden van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum wil ik op 14 juni a.s. een themadag organiseren in het museum op Deelen. In verband hiermee wil ik een oproep doen aan Vrienden die onderzoek doen naar een bepaald aspect van de Slag om Arnhem. Dit kan zijn naar een specifieke eenheid van Engelse, Poolse of Duitse zijde, of naar een ander onderwerp met betrekking tot deze militaire operatie.

Een aantal mensen heb ik al benaderd, en deze hebben hun medewerking toegezegd. Maar het is natuurlijk leuker als er nog meer zouden willen meewerken. Het is een mooie kans om andere geïnteresseerden te laten zien wat voor onderzoek je doet, en wie weet kun je met andere speurneuzen gegevens uitwisselen. Voor niet-onderzoekers onder ons is het een kans om eens te zien wat deze mensen doen, daarover met elkaar te praten, en misschien elkaars vragen te beantwoorden.

Op vertoon van hun lidmaatschapskaart betalen leden van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum vier euro toegang. Hierbij is inbegrepen de toegang tot het museum, een rondleiding, en een kop koffie met een plakje cake. In het museum op Deelen is o.a. een grote tentoonstelling over de in de septemberdagen van 1944 bij Arnhem gebruikte zweefvliegtuigen te zien.

Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij Philip Reinders, Margrietstraat 4, 6991 XH Rheden, of op de site van de Arnhem Battle Research Group, <http://www.arnhembattle.com>.